

Input & commentaar Holland Solar op Conceptadvies ECN/KEMA

Technisch-economische parameters Duurzame energieopties 2009-2010

Conceptadvies basisbedragen voor de SDE regeling door ECN / Kema

Rapportnr. ECN-E-08-066

Utrecht, 7 november 2008

Aanleiding

Holland Solar heeft haar leden gevraagd om inhoudelijk commentaar op het rapport *Technisch-economische parameters Duurzame energieopties 2009-2010, Concept Advies basisbedragen voor de SDE regeling*, welke ECN op 10 oktober 2008 aan belanghebbenden voor commentaar heeft rondgestuurd. Diverse leden hebben commentaar geleverd. Hieronder is een samenvatting verwoord:

Algemeen

Doelstelling van de SDE-regeling voor Zon-PV is het bieden van een financiële stimulans voor realisatie Zon-PV systemen. De regeling 2008-2009 is vooral gericht geweest op realisatie van kleine systemen om lokale zichtbaarheid van Zon-PV te vergroten.

De huidige regeling 2008-2009 voor Zon-PV systemen heeft nog niet geresulteerd in grote afzet. De daadwerkelijke realisaties door de leden van Holland Solar, die ruim 90% van de aanbodzijde vertegenwoordigen, is tot op de dag van vandaag beperkt. Onder de leden heerst de overtuiging dat door administratieve en financiële drempels van de huidige regeling slechts minder dan 50% van de aanvragers uiteindelijk ook overgaat tot realisatie.

De belangrijkste reden voor de vertraging is dat de netto contante waarde (NCW) van een in de woninggeïntegreerd Zon-PV systeem o.b.v. huidige regeling en prijzen voor een huishouden negatief is (NCW < 0, terugverdientijd > 15 jaar): Daarnaast haken gegadigden af vanwege de dakoriëntatie, ruimte op het dak en (kosten voor en visuele impact van de) extra bekabeling naar de meterkast t.b.v. de productiemeter. De in het concept-advies gehanteerde uitgangspunten zijn te positief over de verwachte kostprijsontwikkeling en financieringsmogelijkheden voor de periode 2009-2010.

Kijkend naar de aangenomen investeringskosten, zijn de bedragen aanzienlijk lager dan de actuele kostprijs van een in een woning/gebouw geïntegreerd Zon-PV systeem. In het advies voor 2009-2010 wordt uitgegaan van een turn-key kostprijs van € 4.760,-/kWp gemiddeld voor een systeem van 0,6-3,5 kWp. De marktprijzen voor een dergelijk systeem liggen op dit moment boven de € 5.600,-/kWp turn-key. Dit is inclusief installatie maar excl. bijkomende kosten (plaatsen meterbord, brutoproductiemeter en nieuwe hoofdmeter in de meterkast, bekabeling en aanpassingen aan woning). Vooral deze extra kosten en de bouwtechnische implicaties schrikken veel potentieel geïnteresseerden af.

Voor het vaststellen van het basisbedrag voor 2009-2010 gaat ECN uit van een verlaging van de investeringskosten van ruim 11% t.o.v. het eindadvies voor 2008. Dit is niet in overeenstemming met de realiteit. Als argumentatie voor deze snelle daling wordt door ECN aan de Duitse markt gerefereerd. Er wordt met de inschatting van de huidige investeringskosten geen recht gedaan aan de huidige markt voor PV in Nederland, die er namelijk maar in zeer beperkte mate is. De PV prijs, is, mede als gevolg van de enorm toenemende vraag, de afgelopen jaren alleen maar gestegen. In 2009 wordt een eerste serieuze daling van de prijzen van de meest gebruikte moduletechnologie verwacht. Deze zal circa 5% bedragen. De moduleprijs maakt ongeveer 65%-70% van de systeemprijs uit,

waardoor de effectieve prijsdaling op systeemniveau slechts 3,5% bedraagt. Op dit moment is geen trend waarneembaar dat de *Balance of System* (BOS) -kosten in 2009 structureel dalen ten opzichte van het jaar 2008. Immers, de discontinuïteit in de huidige regeling heeft gezorgd voor een grote concurrentiedruk, waardoor de huidige marges op de BOS kosten reeds tot een minimum zijn gereduceerd. Er doen veel toekomstige prijzen de ronde maar de vergelijkbaarheid ervan laat te wensen over. Met name de performance, kwaliteit en garanties zijn bepalende factoren voor een goede prijsvergelijking. De klant moet namelijk minimaal 20 jaar gebruik kunnen maken van zijn systeem bij minimale onderhoudskosten en is niet altijd gebaat met 'prijsvechters' die tegen lage prijzen aanbieden.

Op pagina 8 wordt gesteld: *'Doelmatigheid van de stimulans. Het ondersteuningsniveau dient voldoende hoog te zijn om daadwerkelijk investeringen van de grond te krijgen'* (2.1). *'De keuze van de referentie dient zodanig te zijn dat het merendeel van de projecten in deze categorie op financieel rendabele wijze doorgang kan vinden'* (2.2). Zoals al hiervoor aangegeven is Holland Solar van mening dat bij de categorie Zon-PV 0,6 – 3,5 kWp niet aan de hiervoor genoemde beleidsmatige uitgangspunten wordt voldaan. Naast de investeringsprijs zijn de uitgangspunten voor de exploitatie ook niet correct. Voorbeeld: de jaarlijkse administratieve kosten bedragen € 30 voor de meterhuur en € 30 voor het lidmaatschap van CertiQ. Daarnaast zouden uit de O&M kosten, "enkele onderhoudsbeurten per installatie" (p. 36) moeten worden gedekt. Dan hebben we het nog niet over reparatiekosten e.d. over een levensduur van minimaal 15 jaar of een schadeverzekering die hiervoor afgesloten moet worden. Uitgaande van een productie van 850 kWh per kWp geïnstalleerd vermogen (maximaal mogelijk) en O&M kosten van 5,6 ct/kWh (aanne ECN/KEMA) is alleen al een productie van minimaal 1.100 kWh/jaar nodig om de meterkosten en CertiQ te kunnen betalen.

Verder wordt in het concept-advies (p. 35) voor 2009-2010 het volgende gesteld: *"Merk wel op dat eventuele meerkosten van benodigde elektrische aanpassingen binnenin het gebouw of de woning niet worden meegenomen in het basisbedrag. Deze meerkosten worden veroorzaakt door gebouwspecifieke eigenschappen. Alleen het turn-key zon-PV-systeem wordt dus vergoed."* Met andere woorden, niet alle kosten zijn meegenomen. De inschatting is dat de installatiekosten in een bestaande woning minimaal € 500 Euro per installatie bedragen! Bij de discussies over het te hanteren basisbedrag voor 2008-2009 is door zowel EZ als ECN aangegeven dat alle kosten zouden worden meegenomen voor de bepaling van de onrendabele top. Dit dient dan alsnog te gebeuren.

Overige opmerkingen

Op pagina 36 van het conceptadvies wordt vastgesteld dat er in Nederland voldoende dakpotentieel is voor het behalen van 850 vollasturen. De daadwerkelijke "vollasturen" zijn zeer locatie specifiek en kunnen per regio en toepassing sterk verschillen. Tevens biedt dit vastgesteld getal geen prikkel voor leveranciers en afnemers om te streven naar een maximale productie. Hier ligt een kans om de stimulerende werking van de regeling te verhogen: De basisgedachte van de SDE als een kWh vergoedingmechanisme laat toe om beter presterende systemen navenant te belonen en daarmee de gewenste innovatie in de sector te stimuleren. Overigens is "vollasturen" een onjuist te gebruiken grootheid.

In het rapport wordt consequent gesproken over de kleinste Zon-PV categorie van 0-3,5 kWp. Dit is onjuist: in de praktijk begint de regeling boven 0,6 kWp.

De aanname in het conceptadvies dat een lening kan worden aangegaan met netto rentelasten van 2,6% is te optimistisch. Dit soort hypothecaire voorwaarden zijn in een ideale situatie haalbaar, maar zijn gemiddeld aanzienlijk hoger. Er is op dit moment maar één bank met een op groen afgestemd product (Rabo). Deze groene hypotheek aanvragen is omslachtig en vereist veel meer dan alleen het financieren van zonne-energie. Ten slotte is de groene hypotheek in hoogte gemaximeerd, dus het is niet persé logisch om deze aan PV panelen toe te rekenen wanneer een woning aan de voorwaarden voldoet. Niet iedereen kan

aan deze voorwaarden voldoen. Vanwege de kapitaalintensiviteit van Zon-PV heeft de te laag ingeschatte interestvoet een grote invloed op de NCW en dus de aanschafbeslissing. Recente ontwikkelingen op de financiële markten kunnen een verder drukkende effect hebben op de beschikbaarheid van laagrentende leningen. Bij nieuwbouw was het nog wel mogelijk, maar bij bestaande bouw waarbij je een additionele of nieuwe hypotheek moet afsluiten is dit nagenoeg onhaalbaar. Dan komen de kosten voor de inschrijving en de notaris er nog bij! Het genoemde rentetarief van 5,5% is op dit moment de bodem in de markt en de vraag is of deze rente in 2009 haalbaar is.

Voorstellen tot verbetering:

1. Aanpassing van het Basisbedrag voor 2009-2010 naar boven

Er is sprake van een te optimistische verlaging van het basisbedrag. Handhaving van dit advies en overname daarvan door EZ zal tot verdere vertraging van de realisatie van duurzame energie in de vorm van Zon-PV leiden. Tevens zal dit geïnteresseerden wederom tot uitstel stimuleren voorzover de geldigheidsduur van de beschikking niet wordt aangepast. Het is mogelijk om tot een meer representatieve weergave en interpretatie te komen van de basisbedragen, zodat deze een accuraat vertrekpunt kunnen vormen voor verdere keuzes zoals categorievergroting. Daarbij dient nog wel rekening gehouden te worden met een aanvullende compensatie voor momenteel niet vergoede kosten. Hierbij moet gedacht worden aan compensatie van minimaal 500 EUR per aansluiting. Een ronde voor marktconsultatie lijkt Holland Solar zeer gewenst. Deze consultatiecommissie bestaat uit een aantal marktexperts in de Nederlandse Zon-PV branche en zal zich in samenwerking met ECN, EZ en SenterNovem kunnen buigen over de volgende drie items:

1. Realistisch turn-key prijsniveau van de drie afzonderlijke categorieën
2. Realistische inschatting bijkomende kosten en exploitatiekosten voor de drie afzonderlijke categorieën
3. Daadwerkelijke financieringskosten voor de drie afzonderlijke categorieën

2. Vergroten continuïteit

Een regeling zonder einddatum leidt tot een efficiëntere uitputting van de beschikbare middelen dan het vooraf aangeven van de eindigheid van de regeling. Continuïteit biedt de branche de mogelijkheid om te investeren en daarmee te innoveren en een bijdrage te kunnen leveren aan de gewenste structurele kostprijzdaling met bijbehorende grootschalige marktintroductie. Het huidige (waarschijnlijk onbedoelde) *stop-and-go* karakter van de regeling werkt voor zowel EZ, SenterNovem, de industrie alsmede de eindklant tot hogere kosten en tot een vertraging van de te behalen doelstellingen.

3. Verwijdering maximaal aantal vollasturen

De geijkte brutoproductiemeter in combinatie met de Garantie Van Oorsprong voorkomt fraude. Daarnaast heeft CertiQ nog een controle hierop. Door het weghalen van het maximum kunnen beter presterende, innovatieve systemen terecht worden beloond voor de meeropbrengst.

4. Geldigheidsduur subsidiebeschikking inperken

Een belangrijk vertragend element voor de invoering van Zon-PV in Nederland is de geldigheidsduur van 3 jaar van een subsidietoekenning. Het doel van de regeling is om tot versnelling van de realisatie van Zon-PV systemen te komen, niet om een stuwmeer aan potentieel geïnteresseerden op te bouwen. De huidige regeling stimuleert geïnteresseerden om subsidie aan te vragen, maar ook tot maximale uitstel van de realisatiedatum. Dit in afwachting van verwachte prijsdalingen van systemen en hiermee een gunstiger financieel plaatje. Hoe langer deze geldigheidsduur, hoe meer dit gedrag in de hand gewerkt wordt bij de calculerende burger. Omdat Zon-PV een relatief korte doorlooptijd heeft van aanvraag tot realisatie is het verkorten van de geldigheidsduur van een subsidie toekenning tot 1 jaar of niet alleen praktisch haalbaar maar ook wenselijk. Voor nog nieuw te bouwen woningen zou een beperkte verlenging van deze termijn mogelijk moeten zijn.